

"TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti K 20,-, za inšermstvo K 40,-, dostavljen na dom K 22,-, prejel na ugotovljeni inšermati po dogovoru.

Naruča se pri upravi "TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

MARIBOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon internih št. 278. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pristiho, desno. Telefon št. 24. ŠHS poštnoekvivalentni račun št. 11.787.

Na naročila brez čenarja se ne odziva. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, petek 13. januarja 1922.

Številka: 10.

Cene rastejo.

Maribor, 12. januarja 1922.

V včerajšnji številki smo naznačili novo povišanje cen na mariborskem trgu. Beli kruh se je podražil za 2 K in črni za 2 K pri kilogramu; teža žemlje se je določila na 7 dkg ter stane sedaj komad 2 K. Nenavadno visoko so poskočile cene govejega in telečjega mesa. Dne 1. jan. t. l. je stal 1 kg govedine I. vrsta 22—24 K, danes — po 12 dneh — stane 32—34 K. To pomeni, da je cena narasla za 10 K pri kilogramu.

Umevno je, da je povišanje cen zelo vzmirilo naš konzumentski trg. Sicer so cene ves čas polagoma rasle in ne samo na živilskem trgu, marveč tudi v vseh ostalih panogah trgovine, toda ta hazardni skok navzgor je bil že preveč nepričakovan. Na splošno je prevladavala vera, da smo v naši državi vendarle dosegli nekako stabilizacijo cen. To se pravi, cene lahko včasih narastejo in nato zopet padejo, povprečna črta pa je že ustaljena in bo šla polagoma — v razmerju s svetovnim tlakom draginje — nižje in nižje. Ta vera je sedaj omajana. Dvomi so odprli oči in v tem duševnem stanju marsikdo gleda črno, enostransko in nerazsodno. Oni, ki so čitali ali slišali o draginji v Avstriji in v Rusiji, že vidijo začetke teh desolantnih razmer v naši državi. Seveda je to daleko preernogledno in pretirano.

Če primerjamo današnje cene z onimi v prejšnjem letu, opazimo, da so bile n. pr. cene govedine v januarju l. 1921. približno iste kot dne 1. januarja leta 1922. Kilogram govejega mesa je stal 22. januarja l. l. 18—22 K, letos 1. januarja 22—24 K (najnižje 16.—, najvišje 20 K). Letos 22. januarja bo stal povprečno 30 K (najnižja cena 26.—, najvišja 30 K). Pravo podražanje je tedaj prineslo šele najnovejšo povišanje.

Meso in kruh spadata med najvažnejša živila našega konzumenta. Podražanje mesa in kruha, ki je, kakor nas uči izkušnja, v zvezi s podražanjem obleke, obuvala in kurjave — mu gre tedaj naravnost do srca. Temne sence draginje in gospodarske bede, ki so začele zagrinjati četrto pomlad naše svobodne države, se predno so jesenske setve zazelenele po njivah, predno je zima odložila svoje najledenejše mehove, te sence vzbujajo v ljudskih množicah črne slutnje in novo nezadovoljstvo.

Stanje cen, stanje draginje — to je najpopularnejša stran državniške umetnosti. Po tem, kako stoje cene, merijo široki ljudski sloji moč in trdnost države. Spor za avtonomijo, centralizem in razna druga politična gesla, je čisto akademski. Za to se pripravljajo oni, ki se pečajo s politiko; volilci jim v tem oziru ne morejo ali nočejo preveč stopati na prste. V očeh navadnega državljanca — in teh je 98 odst. — je rezultanta vsega političnega in državniskega dela v tem, kako stoje čisto praktične, v bistvu pa h koreninam države segajoče stvari: cene, mezde itd.

Kje leži krivda, da rasejo cene? Problem cen je eden najtežjih, najzaprednejših problemov današnje države. To je težki gospodarski račun z neštetiimi x, račun, čigar končne številke nam niso znane. Ne gre samo za naš trg, ne gre za novo podražanje kruha in mesa, ki ga čutimo te dni v Mariboru. Gre za celotni problem draginje, katerega mora rešiti cela država in ne samo to. — vsa Evropa.

Toda ta problem je danes na česli. Ta problem je na trgu, v hiši — čuti-

Po zaroki kralja Aleksandra.

Uradna objava zaroke v Romuniji. — Odgovor kralja Aleksandra na dobrodošlico. Pašić Take Jonescu. Kraljeva zahvala za čestitke Ivanu Hribarju.

LDU Bukarešta, 11. januarja. Včeraj je Nj. Veličanstvo kralj Ferdinand v Sinaji uradno objavil zaroko romunske princezinje Marije z Nj. Veličanstvom kraljem Aleksandrom I.

LDU Bukarešta, 11. januarja. Nj. Veličanstvo kralj Aleksander I. je na dobrodošlico v Sinaji odgovoril: Ko ste mi včeraj želeli dobrodošlico, je Vaše Veličanstvo poudarjalo prisrčne zveze naših dveh držav v prošlosti, ki so se utrdele v obrambi skupne in plemenite stvari in v skupnem trpljenju v herojski borbi. Tudi čustva mojega naroda so ista kakor moja. Moja sreča, stopiti v krog rodbine Vašega Veličanstva bo, kakor upam, tudi sreča Vaše ljubljene hčerke. Vaši državi in Vaši kraljevi rodbini želim vsako srečo in napredek.

LDU Beograd, 11. januarja. Ministrski predsednik Pašić je odposlal nastopno brzojavko: Nj. ekselenci g. Take Jonescu, Sinaja. Radostna vest, ki nam je došla od naše zaveznice, Romunije, o zaroki Nj. Veličanstva kralja Aleksandra z Nj. kraljevsko Visokostjo kneginjo Marijo Romunsko je navdušila ves narod. Naši miroljubni napori, da

na daljšemo in utrdimo vedno izkazovano prijateljstvo, ki se je manifestiralo v velikih bojih za naše narodno ujedinjenje, so bili, evo! — kronani tudi z vezmi naših dveh s slavo ovenčanih dinastij. Razen tako izkazovanega miroljubnega in lojalnega sosedstva, ki nudi edini primer v zgodovini dveh sosednjih narodov, ki sta se skupno bojevala za narodno osvoboditev ovenčano s slavo in posvečeno izključno ohranitev narodnih dobrin, je — evo! — prišla še radostna zveza naših s slavo ovenčanih dinastij, ki bo za vedno utrdila jamstvo, katerega v bodočnosti nihče ne bo mogel omajati. Moremo se radovati, da smo s svojim skromnim sodelovanjem tudi doprinesli k sreči naših dveh dvorov.

LDU Ljubljana, 11. januarja. Na čestitke, ki jih je poslal g. pokrajinski namestnik Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru povodom njegove zaroke z romunsko princezinjo Mariolo, je prejel od Nj. Veličanstva kralja Aleksandra nastopno brzojavko: „Grad Peleš-Sinaia, Romunija. Iz srca se zahvaljuje za izražene želje, ki mu prihajajo potem Vas iz mile Slovenije — Aleksander.“

Delo v zakonodajnem odboru.

LDU Beograd, 11. januarja. Odbori so danes dopoldne začeli delovati. Seja zakonodajnega odbora se je pričela ok 11. uri. Prečitani so bili dopis demokratskega kluba, ki je imenoval za odbor nove člane in namestnike. Dalje je odbor dobil v pretres zakupno pogodbo za ribolov na Ohridskem in na Prespanskem jezeru z ribiškim društvom „Ohrid“. Poljedelsko ministrstvo je poslalo oporo načrt o vinarski službi in pospeševanju vinarstva. Pred prehodom na dnevni red je prijavil dr. Sumenković, da je med ribiči in društvom za eksploatacijo Ohridskega jezera prišlo do ostrega spopada, vsled katerega ribiči stavkajo ter prosijo, da naj se ta-

koj izvoli odbor, ki naj to pogodbo prouči. Ta odbor se je sestavil. Nato je odbor prešel na dnevni red: določitev dnevnega reda. Po kratki diskusiji, ki sta se je udeležila gg. Ljuba Jovanović in Jovan Gjonović, ki sta smatrala, da se mora odbor glede zakonskega predloga o centralni upravi spopadati z vlado, je predsednik ob 11.30 zaključil sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismenim putem. Na dnevnem redu te seje bo poročilo pododseka o vprašanju koncesije za izkoriščanje vodnih sil in poročilo pododseka o zakonskem predlogu glede centralne uprave.

Dopisni uradi ostanejo?

LDU Beograd, 11. januarja. Gospod Franjo Smodej, predsednik ljubljanske sekcije Jugoslovenskega novinarskega združenja in g. Dušan Nikolajević, predsednik Jugoslovenskega novinarskega združenja, sta danes dopoldne posetila ministrskega predsednika Pašića, mu poročala o potrebi Dopisnih (Novinskih) uradov v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu ter navajala škodo, ki bi nastala vsled ukinitve teh uradov. Ministrski predsednik jima je izjavil, da bo njunim željam šel na roko in da se ti uradi ne bodo ukinitili.

Izročitev odlikovanj funkcionarjem ljubljanskega velikega semnja.

LDU Ljubljana, 12. jan. V soboto, dne 14. t. m. ob 11. uri bo v dvorani pokrajinske vladne palače g. pokrajinski namestnik minister Ivan Hribar svečano izročil odlikovanje onim gospodom, ki so bili povodom ljubljanskega velikega sejma odlikovani za zasluge na gospodarskem polju. Ti gospodje so: Franc Bonač, Josip Costaperaria, Engelbert Franchetti, Dragotin Hribar, Ivan Jelačin ml., Peter Kozina, dr. Valentin Krisper, V. Majdič, dr. Rudolf Marj, Ivan Rebek in Avgust Zabkar.

Angleško-francoska pogodba.

DKU London, 11. januarja. (Reuter). Ministrski svet je odobril načrt sporazuma med Francijo in Anglijo in o tem takoj obvestil ministrskega predsednika Lloyd Georgea.

DKU London, 11. januarja. (Wolff.) Kakor se javlja iz Cannese, je Lloyd George izjavil v nekem razgovoru: O angleško-francoski zvezi, ki bi lahko pomenila neprijaznost nasproti Italiji, se ne more govoriti. Niti britanska niti francoska vlada nimata povoda za kako neprijazno razmerje.

DKU Cannes, 11. januarja. Ministrski predsednik Briand, ki je sprejel od Lloyd Georgea načrt za francosko-angleško pogodbo, je odpotoval ob 15. uri popoldne v Pariz, da predloži ta načrt svojim tovarišem.

Iz dežele anarhije.

DKU Rim, 11. januarja. V Mantovi, Ferrari, Novari in Piacenzi so izbruhnili številni požari. V znamenje protesta so milanski socialisti naznanili policijski centrali, da bodo odredili splošno stavko.

Vandalizem v Berlinu.

DKU Berlin, 11. januarja. V berlinski aleji zmagovalcev (Siegerallee) je nekdo zadnjo noč poškodoval skoraj vse spomenike.

mo ga v izrazih vznemirjenja in ogorčenja. Ljudje se boje draginje in desolantnih razmer, hočejo red; urejeno normalno gospodarsko življenje; kratkoročno: hočejo živeti kot se spodobi za ljudi.

So mnogi med nami, ki bi najrajši vzkipele, demonstrirali in se maščevali nad onimi, ki so dozdevno krivi draginji. Ti mnogi imajo svoja gesla, ki se jim dozdevajo, kakor čudodelne besede iz Kolomanovega žegna. Imajo svoje krivce, ki so v njihovih očeh odgovorni za visoke cene. Teh gesel in teh očitkov je polna ulica. Kakor v vsaki stvari, tako je tudi tu marsikatero klebno zrno in trpka resnica. Toda, če primerjamo zahteve najbolj kričočih, najdemo v njih še glasnejša protislovja in gospodarske nemogućnosti.

Drugi zopet špekulirajo. Špekulirajo z vsem in povsod: z valuto, s politiko, z živalmi, z ljudskim zaupanjem itd. Te špekulacije so včasih uprav hazardne. Slepa brezbriznost za skupne interese državljanov in države, brezobzirno izkoriščanje razmer za osebne interese — te in enake grehe počenjajo dan na dan nešteti špekulanti najrazličnejših vrst.

Med demagogi in špekulanti se razvija naše politično in gospodarsko življenje. V vseh strankah in na vseh mestih najdeš demagoge in špekulante. Ti povzročajo največje zmede v politiki, v gospodarstvu, pri valuti, v javnem in zasebnem življenju.

Malo je takih, ki bi se zamislili v težke probleme našega časa in ki bi vse, tudi dozdevno neznatno pojave promatrali, preiskovali in urejali z višje perspektive. Lahko je vpiti o gospodarskih reformah, o odpravi draginje, o stabilizaciji valute itd. Lahko je delati jasne in blesteče načrte ter jih razkazovati na javnem trgu. Težje, neizmerno težje je pa napeljati hudournik današnjega gospodarskega, političnega in socialnega življenja v urejeno strugo.

Če bi bili demagogi, bi zavpili: Proč s sedanjim sistemom! Proč z vlado! Proč z vsemi kapitalisti, bankirji in drugimi izkoriščevalci ljudstva! Proč s trgovci in navijalci cen! Itd. Če bi bili špekulanti, pa bi dokazovali, da je naraščanje draginje zdrav in potreben pojav, da se draginja v sedanjih razmerah sploh ne da omejiti, da so drugod cene še večje, da so krivci bogvekje: v Švici, Ameriki ali morda celo na kakšnem planetu, samo pri nas jilj ni.

Pošten in misleč državljan, ne glede na svoje strankarsko prepričanje, ne more biti ne demagog, ne špekulant. Spoznati mora, da se noben gospodarski, politični in socialni problem ne bo dal rešiti z demagogijo ali špekulacijo. Ne smemo upati, da bodo v hipu prenehala vsa zla, ki nas danes tarejo, ko se bo izpremenil sistem. Izpreminjanje političnega ali socialnega sistema ni premikanje krožnikov po mizi. To je težka in bolesta operacija, ki posega k najfinejšim in najobčutljivejšim živcem narodnega življenja. O sistemih nas je dovolj poučil ruski vzgled, ki neusmiljeno razveljavlja vse lepe iluzije. Skrbimo rajši, da bomo popravili temelje današnjega političnega in gospodarskega življenja. Na razmajanih temeljih ne bo nikdar trdne države. Dvignimo v politiki gospodarsko linijo, v kulturi pa socialno linijo. Onemogočimo očividnim demagogom in špekulantom, da bi se nadalje kalili vodo. Iščiemo sporazum in skupnost, ne drobimo se neprestano, ne sfotimiziramo na vseh področjih svojih moči; zbirajmo, osredotočimo voljo in energijo!

Problem draginje ne leži niti v zračni, niti v teh ali onih ljudeh; on je v nas samih in se ne da iztrgati iz celote. Proč z demagogijo in špekulacijo vseh vrst!

Pri nas ni ostrega nasprotja med producentom in konzumentom. Mi vemo, da naš kmet ni kriv neprestanemu višanju cen. Naš kmet sam trpi na posledicah draginje in neurejenega gospodarskega stanja. Naš kmet ne navija cen, dasiravno tudi njegove vrste niso proste špekulantov, ki mislijo, da leže korenine današnji draginji v cellem kompleksu sodobnih vprašanj; omenimo samo nekatera: valutne diference pred državami; splošno zmanjšanje produktivne sile v državah prizadetih vsled vojne; preurejene prometne zveze in iz teh izvirajoča neenaka cirkulacija gospodarskih dobrin; ne-regulirane finance; spekulativno tiskanje bankovcev; nemogućnost ravnovesja med izvozom in uvozom; motenje produkcije vsled notranjih حرب; brezbriznost za državo; dejanska in idejna sabotaža države; nesorazmerno visoki stroški za obnovo gospodarskega status quo-a, ki je trpel vsled vojne; bu-džetarne neprilike v državnem gospodarstvu; nezadosten kredit v inozemstvu neracionalno gospodarstvo države in zasebnikov; ubijanje podjetnosti z brezglavnim davčnim sistemom; idejna ekstremnost in neznačajnost (socialna neodgovornost in socialna enostranost) itd.

Lansko leto ob tem času je naša krona notirala v Curihu 450. Danes notira 1.80. Primerjaj cene lani in letos!

Končno par praktičnih opazk:

V seji ljubljanskega občinskega sveta so sprejeli tehtne odredbe proti pomanjkanju mesa na ljubljanskem trgu, ki ga je zakrivil neurejen izvoz v Italijo. Ali ni tudi draginja v zvezi s tem nereguliranim izvozom?

Opazja se, da je birokratska naredba o označevanju cen v dinarski valuti delovala neugodno na naše nedinarske trge in — rekli bi — razdražila cene. Morda je v nji iskati neposredni povod za to poskočitev cen mesa in kruha. Ta birokratska odredba je posilstvo gospodarskega življenja, katero se ne da regulirati z odredbami in ekskluzivnimi številkami, temveč z globoko zmiselnimi in strokovnjaško izdelanimi reformami.

I-us.

Italija ima strah.

DKU London, 10. jan. »Daily Telegraph« poroča iz Cannese: Vrhovni svet je včeraj pretresal predlog italijanskega ministrskega predsednika Bonomija, ki je predlagal, ad se naj Francija, Anglija, Italija in Belgija zavežejo, da si bodo v slučaju nepravociranega napada medsebojno pomagale. Pozneje lahko k tej zvezi pristopijo tudi še druge države.

Vine, Stöpanek. — V. P.:

Dnevnik mladega človeka 1919.

(Dalje).

23. IX.

Bil sem danes pri telovadbi. Sprejeli so me jako obredno. Ko sem se sčel, me je dovedel brat Havranek k načelniku in me predstavil. Ta me je premeril in me izprašal ali sem že telovadil pri Sokolu. Odgovoril sem mu, on mi je pa rekel, da bom začasno telovadil v vrsti novincev. Potem mi je rekel, da pričakuje, da bom hodil marljivo k telovadbi, da dohitim druge in da se lahko drugo leto peljem na zlet. — No bono videli!

Potem smo nastopili v vrsto po velikosti. Po izravnavi me je poklical načelnik iz vrste, predstavil me je ostalim kot novega člana in pozval brate, kateri so me priporočali, naj me pozdravijo. Imajo namreč navado, da izrečejo mesto pozdrava neko sokolsko geslo ali citat iz sokolskih pisateljev. Brat Havranek je rekel: »Osebnost nič, celota vse!« — Oni stari brat mi je podal roko in rekel: »Tukaj odločuje vsakdanja nepretirana, skromna dejavnost«. Nato smo začeli telovaditi. Vsega tega sem se skoro nekoliko bal, to po nepotrebnem. Uvrstili so me

Doc. dr. I. Matko:

K ustanovitvi protituberkulozne lige.

Statistike raznih narodov in držav pričajo soglasno, da je tuberkuloza najbolj razširjena bolezen na svetu, ki stalno duši in mori človeka. Ravno s tem, da stalno ogrožuje in uničuje človeški rod, se tuberkuloza bitveno razlikuje od drugih nevarnih bolezni, kot kuge, kolere itd., ki se nenadoma kje pojavijo, zahtevajo svojo mero žrtev in zopet nepričakovano izginejo. Tako je znano n. pr. od kuge, da je razsajala v 14. stoletju z neenavnanom krutostjo po cellem svetu in je zahtevala baje 25 milijonov žrtev, kar bi edogovarjalo dobri četrtini vsega takratnega prebivalstva. Vendar je ta strašna moritev, o kateri pričajo še danes neštevilni spomeniki iz te dobe, trajala le nekaj časa in se kmalu ustavila. Jetika, oziroma njen povzročitelj je pa stalen gost med nami, prebiva od pamtiveka z nami pod skupno streho in tvori marsikateremu zadnjo kitico v pesmi »kateri začetek se mu je zapel že ob zibelki«. Zgodovina jetike sega tja do prve dobe starega veka; že Hyppokrates n. pr. je podal vzorno sliko o tuberkulozi; poznali so jo Celsus, Aretäus, Galen itd. Od pamtiveka zasleduje torej tuberkuloza človeški rod; kaj je zahtevala od človeka tekom več tisočev let, si zračuna lahko vsak na podlagi sledečih statističnih podatkov, posnetih iz svetovne literature. Cornet n. pr. cenil na podlagi dolgotrajnih statističnih študijev, da podleže tuberkulozi ena petina do ene sedmine vsega človeštva, ali z drugimi besedami, da vsak peti do sedmi človek umrje za tuberkulozo. Glede posameznih narodov vemo n. pr., da umrje v Nemčiji letno: okoli 118.000 ljudi; za Francijo cenil prof. Paul Brouardel število letnih žrtev nad 150.000; v Angliji podleže jetiki približno 80.000 ljudi na leto itd. O ogromnih njenih žrtvah pa najbolje priča spomenica o tuberkulozi, obelodanena od berlinskega cesar. urada za zdravje l. 1903, glasom katere je umrlo v Nemčiji od leta 1892—1900, torej tekom osmih let 1.666.722 ljudi za tuberkulozo! In to ogromno število imamo v Nemčiji vsprico izobilja inštitutov in inštitucij za pobijanje kužnih bolezni in sprico vzorne skrbi za obolelega človeka! Primerno visoko število imamo tudi na Angleškem, ki stoji glede sredstev in načinov pobijanja bolezni gotovo na čelu ostalim državam in žrtvuje skoraj vse za narodov blagor. Dr. Thorne-Thorne je izračunal, da je Anglija izdala tekom 15 let (1875—1890), čez 2 in pol milijardi mark (stare in dobre valute!) za izboljšanje sanitarnih razmer. Nadalje znamo, da hira v Nemčiji stalno nad 1 milijon ljudi za tuberkulozo, od katerih je najmanj 226.000 po-

med najbolj nerodne, med začetnike, tako, da mi je bilo vse le igrača. Najprej smo telovadili skupno s palicami, vaje kakor za deco. Potem drog, kjer sem bil razočaran. Nobeno mojih pri-ljubljenih vaj, vedno samo igračkanje po tablici na steni in poveljevanje vodje. Drog je bil samo do prs, tako da se na njem seveda ni dalo nič izvajati. Vaje so bile skoro vedno enake, samo tu pa tam se je spremenila kaka malenkost. Vaditelj je bil neizrečno iznajdljiv. K vaji je zdaj nekaj dodal, zdaj ji nekaj odvzel, ali pa jo izvedel na drugo stran in bila je nova vaja. Osnova je pa bila vedno ista. Podobno je bilo na bradlji, kjer so pa vaje precej težavne. Saj imam roke pod pazduhami čisto otolčene. Moral sem se pre-magovati, kako me je bolelo. Nazadnje smo vadili na konju. Navdušila me ta ura ni. Sicer so bili z menoj vladni, niso se mi smejali, le vaditelj je vedno nekaj popravljal in opominjal. Pustil sem ga govoriti, drugič sem pa naredil tako, kakor je hotel.

25. IX.

Včeraj nisem pisal, nisem ulegnil. Navražali smo pesek na stavbišču do večera in neki brat je tožil, da ima polne žepe raznih pisem in potrdil, katera bi moral spraviti v red! Povabil sem ga k sebi in spoznal sem, da je treba ure-

trebnih bolniške oskrbe, to je oskrbe in izolacije v bolnicah. Navedene številk naj pričajo, kaj je tuberkuloza in kaj zahteva leto za letom od človeškega rodu!

Vsprico takih števil se človek neho-te vpraša, kako je mogoče, da se je tuberkuloza tako strašno razpasla in tako vkoreninila med nami. Vzrok za to leži večinoma v tem, da imamo mnogo načinov in možnosti okužbe, kakor kašelj bolnika, okužen prah, meso ali mleko bolane živine itd. Deloma pa bazira razpasenje tuberkuloze na dejstvu, da jetika ne pozna razločka ne med posameznimi deželami, rodovi in plemeni; da s setvijo in žetvijo ne prizanesi nobeni starosti, nobenemu poklicu in ne dela razločka med bogatim in revežem. Koča v čistem gorskem zraku je po jetiki ravno tako ogrožena, kot hiša v dolini! Smelo lahko trdimo, da ni nihče na svetu popolnoma varen pred njo! Vsakomur od nas trajno grozi, da se mu zarije v meso in kosti in da ga vniči! Koliko žrtev pada, katerim zadostuje en sam kašelj iz ust jetičnega, ali kozarec mrzle vode na plesišču itd. Na mah se odloči usoda mlademu življenju in odmeri dolžina nadaljnjega življenjske poti. Najbolj žalostno pa je, da jetika najraje zasleduje človeka v delazmožni dobi (16—60 let) in grabi pred vsem po človeku v najlepši dobi življenja (20—30 let). Statistika je namreč dokazala, da pade višek umrljivosti za jetiko v starostno dobo med 16 in 60 letom, torej ravno v dobo delazmožnosti. Za Nemčijo so n. pr. izračunali, da je v razdobju let 1894—1897 umrl vsak tretji človek za jetiko, ki se je nahajal v dobi od 16—60 letu. Koliko žrtev pa zahteva v starostni dobi 20—30 leta priča na drugi strani statistika za Prusko iz leta 1886—1893, glasom katere je bilo med 1600 mrličih 449, ki so umrli za jetiko!

Razume se, da so pri jetiki slabe higijenične razmere, slaba stanovanja, slaba prehrana, zanikrnost v življenju in v pojmovanju življenja najboljše podlage za trajno vkorenitev in razpasenje. Odvisnost razširjenja tuberkuloze od udobnosti nam priča najbolje statistika Kayserlinga za Berlin, glasom katere je imelo od 100 za jetiko umrlih 40 po eno sobo, 41 po dve, 11 po tri in 6 po štiri sobe. Torej čim obširneje je stanovanje, tem manjše je število za jetiko umrlih. — Omenil sem že, da jetika ne prizanesi nobenemu stanu in poklicu. To je sicer res, vendar pa kaže pregled obolelih stanov, da ljubi prav posebno gotove vrste delavcev. V tem oziru je posebno zanimiva statistika Sommerfelda, ki je za Nemčijo in dobo od 1889—1895 dožgal, da so jetiki najbolj podvrženi kamenarji (89 odst.), kovinarski brusarji (74 odst.), krznarji (68 odst.), strežniki v bolnicah (63 odst.) itd., to se prav i. d. n. pr. od 100 kamenarjev umrje 89 za jetiko.

Nešteti statistični podatki pričajo

dati pošteno knjigovodstvo za stavbo: Igrala sva se s tem do nočoi in sestavila vse tako, da so sedaj računni strokovne popolnoma v redu.

Čudim se pogumnosti teh ljudi. Imajo proračun na 60.000 K. v blagajni imajo 8900 K in še stavijo. Ostanek hočejo nabrati, poplačati z lastnim, delom in si izposoditi kolikor bo manjkalo. In do zime mora biti telovadnica pod streho. Čudaki! Toda priznanja jim ne moreš odreči. Na okolico pa vpliva to nalezljivo, — ljudje jim dajejo zastoj vozove, gradivo, denar, da je skoro neumljivo. In ta sokolski narod poganja pri tem svoj stroj kakor v tekmi z veselim smehom na ustnicah. Skoro vsak dan delajo na stavbišču, dan na dan hitijo iz telovadnice množice otrok ali pol odrasle mladine ali članov, vse kakor bi moralo biti tako. Za nobeno ceno bi ne zaostal niti deček, niti starec. — Tej manji moram priti do korena!

26. IX.

Bil sem zopet pri telovadbi. Danes ni bilo baš prijetno. — Imeli smo kroge skoro do tal in opirali smo se na pol teže, kar je jako težavno, zlasti, kadar imaš dela z rokami zadaj, a krogi ti vedno uhajajo. Čudim se, kako si more vaditelj izmišljati tako nenaravne gibe. Potem smo skakali čez vrh. Pri tem je

torej o silni razširjenosti tuberkuloze v drugih državah. Da je tudi pri nas Sloveni izvanredno razširjena, smo si vsi na jasnem. Zanimiva je v tem oziru mala statistika, ki se je sestavila za mojem oddelku tukajšnje bolnice, ki priča, da je več nego polovica naših bolnikov iz dežele zgubila enega ali več rodbinskih članov za tuberkulozo!

Omenjene številk o razpasenju jetike sem navedel, da bi opozoril naš narod na morilko, ki nas decimira. Nimam namere vzbuditi s tem nepravilčen pesimizem, ampak te vrstice so namenjene vsem onim, ki se hočejo udeležiti aktivno boja proti tuberkulozi. Nasprotno, statistika je ono dobrodelno sredstvo in edina v tem oziru, ki nam pomaga najti prava ognjišča jetike in res koncentrirati naše delo tam, kjer je potrebno in najbolj umestno. Brez natančnih in faktično detajliranih statističnih podatkov, bo vsak boj brez uspešnosti! Zaradi tega se opazja pri vseh kulturnih narodih resnost v zbiranju statističnih podatkov.

Občudovanja vredno je delo, katerega so naredile druge države glede pobijanja tuberkuloze. — Povsod imamo protituberkulozne lige, dalje društva z dobrodelno nameni, da poskrbi za bolnega človeka v primernih bolnicah, kjer se mu faktično vse nudi za ozdravljenje. Imamo društva, ki ustanavljajo takozvana oskrbovališča, kjer dobi revež podporo, zastoj zdravlja in eventualno podporo njegova rodbina. Če je žena bolna, se poskrbi za gospodinjjo, ki prevzame oskrbo otrok in začasno vodstvo v gospodinjstvu. Sličnih in enakih inštitucij, oziroma naprav imamo sedaj v vseh kulturnih državah v izobilju. Vsaka država je izprevidela ogromno škodo, ki jo dnevno povzroča jetika narodu. Sad neumornega dela ni izostal. Anglija je n. pr. tekom 9 let pritisnila umrljivost za tuberkulozo od 24,9 odst. na 17,36 odst. V skupnem pasu Anglija in Nemčija znižali umrljivost za jetiko skoraj za 100 odst. od prvotne višine. N. pr. v Angliji je umrlo od leta 1861—1865, na 1000 ljudi 25 za jetiko; od leta 1906—1908, pa komaj 11 ljudi od 1000!

V svrhu pobijanja se je ustanovila v Mariboru Protituberkulozna liga z istim namenom, kakoršnega najdemo pri ostalih kulturnih zapadnih narodih. Nje namen je predvsem s propagando podučiti naš narod o nevarnosti, ki mu preti s strani jetike. Kako malo je naš narod še podučen o razumevanju dobrih sanitarnih odnošajev in razmerah, lahko izpove vsakdo, ki ima res v pogled v to in se na to razume. Človeku poka sem in tja srce, če vidi, kako brezbržno se ravna v tem oziru v gotovih rodbinah na deželi, pa tudi med našo inteligenco! Liga bo imela nalogo, da ustanevi ne samo v Mariboru, ampak tudi v drugih mestih Štajerske primerna oskrbovališča, kjer bo dobil bolnik primerne nasvete, event. zastoj zdravlja, podporo itd. Oskrbova-

mno go sok. pacientov. Kako se imaš odrediti, kako doskočiti, kako oditi itd. Zdi se, da ne gledajo, kako visoko skočiš, temveč nato, ali si izvedel vse lepo po predpisu. Ne mislijo menda na to, da se v življenju, kadar je treba preskočiti kako oviro, nihče ne ozira na lepoto. — Vsakdo gleda, kako bi prišel na drugo stran in dovelj. Najbrž je zopet nek predpis ali ukaz gledati na lepoto izvajanja!

Izposodil sem si njilov časopis, ki se imenuje »Sokolski Vestnik«. To je za res obsežna organizacija. Takih društev je čez dva tisoč in imajo nad tristotisoč ljudi nad 18 let starih. Vse vodi neka centrala. Gospodarijo z milijonskim premoženjem, mnogo telovadnic imajo in postopaj. Čudovito je, kako se je tako razvil, ko naša javnost o teh posameznostih ničesar ne ve. Časopis sem si naročil, zasledovati hočem to reč. Razen vesti so v vestniku tudi članki, ki niso telovadne vsebine in ki imajo vzgojevalno smer. A neumljivo je, da izvajajo vsa stremiljenja, biti rešen in plemeniti človek, iz svojega Sokolstva. Kakor bi ne bila telovadna društva. — Telovaditi moraš. — Ker si Sokol, žrtvovati se moraš. — Ker si Sokol, drugo, strožje in boljše življenje moraš živeti. — Ker si Sokol, ne pojmi se se pomočali! (Dalje prihodnjč.)

lišča naj tvorijo nekako zavetišče vsem nesrečnim, podpor vrednim bolnikom, brez razlike stanu in poklica.

Za izpeljavo teh namenov, ki so po vzgledu ostalih narodov lahko izvedljivi, je treba resne volje za delo in znatnih gnotnih podpor. Pričakujemo zato, da vsakega posameznika naše družbe, da se odzove v tem oziru našemu pozivu in pristopi kot član. Nikdo izmed nas in tudi izmed vas, na katere se obračamo, ne ve, če mu ne bo podpora obrodila kedaj sadu! Obračamo se pred vsem z našim pozivom na delodajalce, tovarnarje itd., katerih dolžnost je skrbeti za svoje delavce tudi v zdravstvenem oziru!

Protituberkulozna liga se je konstituirala že deloma v jeseni, ker so pa pravila potrjena, se vrši ustanovni občni zbor jutri, petek 13. jan. 1922. ob 8. uri zvečer v telovadnici meščanske šole, Krekova ul. 3. Vabljeni so vsi, katerim je faktično blagor naroda na srcu! Pri novem delu naj bi vse Slovence vodil globok S. Gregoričev rek: **Odprti srce, odprti roke, otiraj bratovske solze!**

Politične vesti.

* Dr. Beneš o sporazumu z Avstrijo. V današnji seji zunanjega odseka poslanske zbornice je ministrski predsednik dr. Beneš pojasnil pogodbo z Avstrijo. Pogodba je nadaljevanje v januarju l. 1921. započeti pogajanj. Pogodba z dr. Rennerjem je bila naperjena proti načrtom gospodarske in politične federacije, posebno še proti restavracijskim nameram Habsburgovcev. Pogodba ne vsebuje nobenih vojaških obveznosti. Določa samo, da ostane ena ali druga država nevtralna, če bi katera tretja sila napadla eno izmed njih. Ni šlo za tajno pogodbo, temveč zgolj za medsebojni sporazum v političnih smernicah obeh zunanjih ministrov. Tudi dr. Mayr je izjavil, da se bo držal Rennerjevega sporazuma. Z nastopom dr. Schöbura se ni nič izpremenilo. Zadnji sporazum pomeni samo to, da češkoslovaška vlada nadaljuje svojo prejšnjo politiko. Sedaj se je v splošnem pokazalo, da je bila gospodarska politika Češkoslovaške na pravem mestu. Prihodnje dni se sestane v Pragi posebna finančna komisija, ki se bo počela tudi z vprašanjem kredita Avstriji. Kolikor nam bo mogoče, je dejal ministrski predsednik, bomo pomagali Avstriji s kreditom, da bo lahko popravila svoje gospodarsko in valutno stanje in se izognila morebitni krizi. Vlada se strinja s tem, da se vse pogodbe z Avstrijo predložijo narodni skupščini. Vse dosedanje odredbe je ministrski svet na svoji četrtkovni seji potrdil in sklenil, da jih predloži parlamentu v ratifikacijo.

* Odprava izjemnih odredb v obmejnih pokrajinah Češkoslovaške. Ministrski svet je na svoji večerajšnji seji sklenil ukiniti vojaško diktaturo v Podkarpatski Rusiji, kakor tudi vse odredbe na Češkoslovaškem, ki se nanašajo na vojaško diktaturo in dosedaj še niso bile razveljavljene. Nadalje je odredil, da se prične s pripravami za ukinitje prekega sode v teh pokrajinah republike.

* Nova sovjetska vlada v Rusiji. Izsekativni odbor sovjetrov je sprejel na zadnji seji novo listo ljudskih komisarjev, ki se glasi: Predsednik Lenin, podpredsednik Rikov; komisar za prehrano Vrnjhanov, za prosveto Lunačarskij, za trgovino Krasin, za finance Krestinskij, za narodne manjšine Stalina, promet Schmidt, za vojno in mornarico Trockij, za pošto in telegrafij Dorogobavskij, za zunanje zadeve Čičerin, za pravosodje Karski. Novi kabinet je objavil dekret, s katerim odreja smrtno kazen vsem upornikom. Ta vlada se sedaj po programu ne razlikuje od prejšnjih vlad.

* Obisk belgijskega kralja v Rimu. Belgijski kralj in kraljica obiščeta Rim koncem tega meseca. Posetita obe suvereni vladi v Rimu: ono na Quirinalu in papeško stolico v Vatikanu.

* Konzorcij za obnovo Evrope. V konzorciju za gospodarsko obnovo bodo zastopane sledeče države: Anglija, Francija, Nemčija, Belgija, Italija in Japonska (1).

Zanimivosti.

Največji most na svetu. — Boj z levijem. — Nenavaden vzrok samomora.

V Ameriki nameravajo zgraditi velikanski most, ki bo vezal Zedinjene države s Kanado. Most bo višec ter bo največji most na svetu. Največja razdalja med posameznimi stebri bo znašala 1.802 čevljev. Most bo zgrajen tako, da bo imel dva krova. Na gornjem krovu bo vozila električna železnica, cesta za avtomobile in trotoarji za pešce. Spodnji krov bo služil samo za navadno železnico s tovornimi in osebnimi vlakci. Načrt za ta velikanski most je že popolnoma dovršen in če ne nastanejo sedaj še kakšne nepričakovane ovire, se bo začel že zgodaj spomladi graditi. Preračunano je, da bo gornji krov dovršen v dveh letih ter odprt prometu, za spodnjega pa bo treba štiri leta. — Most bo tehtal 107.000 ton. Njegovo silno težo bo nosilo osem močnih jeklenih vrvi. Šest od teh vrvi bo 21 palcev debelih, ostali dve pa po osemnajst palcev. Glavna dva stebra se bosta dvigala 380 čevljev nad morsko površino. Most bodo zgradili ameriški in kanadski kapitalisti z dovoljenjem ameriške in kanadske vlade. Glasom proračuna bosta ta most 200 milijonov dolarjev, kar bi znašalo po sedanjem tečaju 90 milijard jugoslovanskih kron.

V južnem Transvaalu je nek orožniški častnik, ki je jezdil na izprehod, nalezil na skupino Burov, ki so mu s ponosom kazali tujega mladega leva. Vendar pa so se bali napada levinja, ki se je nahajala v bližini. Častnik je šel takoj iskat zverino. Ko je došel v bližnji gozd, je zarazil med drevjem tera, pripravljenega na skok. Nastavil je karabinko in z dobrim strelom je leva ubil. Ko je počil strel, je skočila iz bližnje votline levinja, zagrabila častnika za desno roko ter ga vrgla raz kenja. Karabinka je med tem zletela daleč na stran, tako da je imel v obrambo samo levo roko. Razvil se je med obema stranmi boj. Ko so prišli domačini, so našli častnika nezvestnega, zraven njega pa je ležala mrtva levinja. Častnik jo je z levo roko stisnil za goltanec ter jo suval s tako silo z nogo v želedec, da jo je ubil. Njemu pa je levinja tako razmesarila desno roko, da so mu jo morali odrezati.

Nedavno si je v Parizu končal življenje mlad mož, ki je za časa vojne prišel kot ameriški vojak na Franco. Samomor je izvršil pod zelo tajnstvenimi okolščinami, tako, da se je sprva splošno mislilo, da se gre za zločin umora. Med tem pa se je našlo pismo samomorilca, katero je vsa zadevo pojasnilo. V pismu je izjavil, da si je vzel življenje za to, ker bi silno rad vedel, kaj se zgodi z njim po smrti.

Dnevna kronika.

— Novinarji in javnost. Na pienarjni seji centralne uprave Jugoslov. novinarskega združenja, ki se je vršila 8. t. m. v Slavovskem Brodu, je bila sprejeta resolucija, v kateri se najodločneje obsoja napade na predsednika JNU g. Dušana S. Nikolajevića v zvezi s mitinga, dalje znane ulične napade na novinarje, ki kompromitirajo ugled naše države JNU opominja naš tisk in naše novinarje, da se izogibajo osebnih napadov in obrekovanja, ki vodijo k osebnim konfliktom. Tisk je prvi dolžan varovati javno in zasebno moralo. Centralna uprava je protestirala proti prepovedi izhajanja nekaterih listov. Najodločneje obsoja vsako omejevanje osebne svobode in osebnega prepričanja in zahteva, da vlada preneha s tem režimom in zagaranti popolno svobodo tiska in polno osebno svobodo.

— Manifest jugoslov. socialistov. Ujedinjena socialistična partija Jugoslavije je izdala manifest, ki je preveden v vse važnejše svetovne jezike in dostavljen uradu II. internacionale. V tem manifestu opisuje razmere v Jugoslaviji, označuje borbo med radikali in demokrati ter plemensko opozicijo (Hrv. Blok) kot borbo med velikim in malim kapitalom; prvi se hoče organizirati in osredotočiti, drugi se brani z avtonomijo in centralizmom. O jugosl.

komunizmu pravi: »Boljševiške metode so si pridobile priznanje v opustošeni in divji Macedoniji in Črnigori, kjer je bilo izvoljenih v parlament največ »komunistov«. Ta vzhodna kuga je razjedla delavsko gibanje do temeljev. Korupciji, katero so v balkansko delavsko gibanje zanesli ruski komunisti, ne bo tako kmalu konec, ker delavstvo, raztrošeno s takimi metodami borbe, opušča delavske stranke in prehaja v meščanske vrste.« Manifest protestira proti italijanskemu imperijalizmu, ki je zaslužil cele jugoslovanske pokrajine ter pravi: »V akciji proti samostojni plemenski organizaciji Hrvatov in Črnogorcev nam mora pomagati proletarijat Italije, ker je to borba proti zavezniškim najslabšim reakcijskim delavskim nasprotnikom.«

— V proslavo spomina na pokojnega naučitelja Franca Pirkmajerja so darovali v prid ubožnim framskim šolarjem p. n. dobrotniki sledeče zneske: ga. Frančiška Gertova 40 K, g. Karel Černež 60 K, g. Ivan Bezjak 400 K, g. Jamez Böhm 60 K, ga. Ottilija Zamolova 40 K, ga. Marija Turnerjeva 40 K, g. Leopold Šerbinek 20 K, g. Ivan Kodrič 40 K, g. Alfons Högenwarth 20 K, gg. Mara in Stane Medic 200 K (obenem 200 K za Jugosl. Matice), skupaj 620 K, za kar se najtopeje zahvaljuje šolsko vodstvo v Framu.

— Za pravoslavnega škofa v Dalmaciji je imenovan Danilo Pantelić, ki je do sedaj vodil peško patriarhijo. Svoj sedež bo imel v Sibeniku. Svečano vstolčenje se bo vršilo dne 21. t. m. v Sibeniku.

— Kraj prevzel pokroviteljstvo gospodarske razstave. Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo priredi ob priliki svoje 80letnice gospodarsko razstavo. Društvo je prosilo Nj. Vel. kralja Aleksandra, da prevzame pokroviteljstvo.

— Odprava plemstva. Po sklepu ministrskega sveta je poslala vlada vsem državnim uradom okrožnico, v kateri sporoča, da je plemstvo v Jugoslaviji odpravljeno ter se prejšnji naslovi v uradnem občevarju ne smejo več uporabljati. Zoper bivše plemiče, ki bi se na uradnih vlogah še nadalje posluževali starega plemiškega naslova, se naj postopa v smislu § 320. k. z.

— Za našo vojno mornarico. V Splitu se je osnoval pripravljalni odbor za ustanovitev društva za našo pomorsko in začasno flotiljo. Pripravljalni odbor bo v kratkem predložil oblasti pravila v odobrenje, nakar se bo sklical občni zbor ter izvolil redni odbor. Društvo bo razvilo po celi državi živahno agitacijo, da se čim prej zbere vsota, s katero se bo kupil in poklonil naši državi prvi podmornik, nakar bo razvilo društvo agitacijo za zgraditev toliko potrebne vojne mornarice in zračne flotilje.

— Kako se klerikalni boljševiki norčujejo iz kralja. Pri klerikalcih ne veš nikdar, kakšen je na znotraj. Njegova politična strast je tako silna, da pozablja na temelje evanđeljskega krščanstva in na tisto srčno kulturo, ki bi morala dičiti slehernega pozitivnega kristjana, kaj šele onega, ki hoče vse javno življenje »renovare in Christia«. Klerikalni farizeji okrog »Straže« »Novoga časa« in »Slovenca« so si vzeli v zakup dvolično igrro republikanstva in monarhizma. Monarhisti so že po svoji naravi, ker se vse njihovo mišljenje oklepa tradicij in tradicije katoliške cerkve so vseskozi monarhistične (spominimo se samo na razmerje Vatikana in francoskih katolikov do tretje francoske republike itd. itd.) Ti konzervativni monarhisti mislijo, da bodo delavske mase drvele na klerikalni lim, če se delajo za republikance. Ta vloga pa častitljivi gg. prav nič ne pristaja, dasiravno se poslužujejo vseh jezuitskih sredstev, zavijanj, laži in sarkastične dovornosti. Te dni so se hoteli kot »republikance« ponorčevati iz kraljeve zardke in so objavili ironično vest, da se bo 28. prihl. meseca poročila hči angleškega kralja Marija, ki je »bojda imela na ponudbo roko kralja Aleksandra Karagjorgjevića«, z nekim baronom Lascelom. Pri poroki bo za družico rumunska »prinčezinja Mariola, nevesta kralja Aleksandra«. To zlobno vest najbolj karakterizira datum, ki kaže pustni terek! — Tako pišejo črni boljševiki v Jugoslaviji.

— Žalostno, pa resnično. V Buenos Airesu izhajajoči list »Jadran« piše povodom prihoda jugoslovanske trgovske ladje v neko južnoameriško pristanišče, naj bi vsaj to dejstvo prepričalo naše izseljence, da jugoslovanska država res obstoja. Med našimi tamošnjimi kolonisti vlada namreč nenavadno nezaupanja v vesti o naši državi. Mnogi še danes ne verjamejo, da bi naša država res obstojala. Nekateri naše kolonije so še v zadnjem času osnovali društva pod avstro-ogrsko firmo. Kako moremo zahtevati, da bi nas poznali veliki tuji narodi, če nismo mogli piti lastnih ljudi v tujini seznaniti z našo državo!

— Podražnje vžigalice. Mariborski trafikant nam piše: Monopolna uprava je ponovno odredila monopolno takso na vse vžigalice ne glede na to so li tuzemskega ali inozemskega izvora. Tudi tiste vžigalice, ki so jih razpečevalci imeli v prodaji, so bile potom finančnih organov pregledane in takoj odmerjena monopolnotakna razlika (diferenca), vsled tega so bili prodajalci seve prisiljeni povišati cene. Na to opozarjamo ponovno naše občinstvo, da ne bo po nepotrebnem predbacivalo prodajalcem vžigalic, da so prvi navijalci cen v Mariboru.

— Napoved dohodnine in rentnine. Trgovski gremij v Mariboru opozarja svoje člane in druga podjetja na razglase v pokrajinskem Uradnem listu št. 1. ex 1922, glede napovedi dohodnine in rentnine iz leta 1921. za sebe in vse uslužbence, katerih letni dohodki presegajo znesek 4.800 K. — Rok za to napoved poteče z 31. januarjem t. l. in ako se ta rok zamudi, odmeri davčna oblast imenovane davke na podstavi uradnih pripomočkov brez nadaljnega poziva. Tiskovine se dobe pri davkarji brezplačno ter so natančnejši podatki razvidni iz zgoraj citiranega Uradnega lista. Obenem se opozarja, da je treba pole glede prometnega davka oddati davčni oblasti do 15. t. m.

— Reparski umor orožnika v Brežicah. V nedeljo zjutraj so naši brežiški orožniki postaji pridelnega orožnika Maurerja v dobavskem gozdu pri Brežicah mrtvega, gola in popolnoma izropanega. Leva stran obraza je bila popolnoma razmesarjena in razbita, na vratu so se poznali znaki davljenja in na telesu je bilo več ran. Zločinec je odnesel tudi orožje. O storilecu doslej še ni nobenega sledu. Sumi se nekega vojaškega begunca. U morjeni zapušča ženo in več otrok.

— Nesreča z mino. V zagorskem Kamnolomu je zažgal delavec Gregor Jeran nabito mino. Ker se dolgo ni vžgala, je šel v mnenju, da je zažigalna vrstica ugasnila, pogledat. Ko je stopil blizu, je mina eksplodirala ter ga nevarno ranila na glavi in prsih. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

— Sneg zasul progo. Arlberska železniška proga je med postajama Langen in Dalas vsled javin zasuta. Prekinjenje bo trajalo najbrž več dni. Dokler se proga ne popravi, vozita D-brzovlaka št. 207 in 208 Dunaj—Inmost—Curik—Pariz samo med Dunajem in Inmostom.

— Gradec brez gostiln in kavarn. — Včeraj so gostilniški in kavarniški nastavljenici na svojem shodu sklenili stopiti v stavko, ker delodajalci niso ugodili njihovim zahtevam po 100% zvišanju mezd. Danes so v Gradcu vse kavarne in gostilne zaprte.

— Avstrijski konzulat v Bg. V Bg. gi se je ustanovil avstrijski honorarni konzulat. Vodstvo je poverjeno avstrijskemu državljanu inženjeru Francu Skreinecu, ki je istočasno imenovan za honorarni konzul.

— Zvišanje brzojavnih pristojbin v Avstriji. Vsled naraščanja tečaja frankov (1 frank 1000 n. a. kron) so se zvišale brzojavne pristojbine. Brzojavke iz Avstrije v Jugoslavijo, Češkoslovaško, Nemčijo in Madžarsko se računajo po novi tarifi, po 40 kron za besedo, v Italijo in Švico na 60 kron za besedo.

* Požar v Južnem Tirolu. Innsbrucker »Nachrichten« poročajo, da je požar uničil v vasi Dro in Arco 23 poslopij, vsled česar je 35 družin brez strehe.

* Zita Habsburg na polu v Švico. Bivša cesarica Zita je dospela v Pariz in potuje naprej v Švico.

Mariborske vesti.

Maribor, 12. januarja 1922.

m REDNI OBČNI ZBOR JDS. Občni zbor krajevne organizacije JDS v Mariboru se vrši v četrtek, dne 12. jan. 1922, ob 20. (8.) uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma. Poročala bosta ministra gg. dr. Kukovec in dr. Kramer. Vabimo vse somišljenike, da se občenega zbora zanesljivo udeležijo. Članske izkaznice, brez katerih je vstop zabranjen, se dobe pri g. prof. Voglarju, Koroščeva ul. št. 4, I. nadst. ter v uradništvu »Tabora«.

m Novo povišanje cen. Z ozirom na to v včerajšnji številki objavljeno notice se nam poroča, da odsek za določevanje cen, ki je sklenil te nove cene, ni identičen z občinskim sodiščem, ki je, kakor znano, s 13. dec. p. l. ukinilo svoje poslovanje, ker je pričakovalo, da čimprej izide novi zakon o draginji. Ta zakon pa dosedaj še ni bil objavljen. Medtem se je na magistratu pod predsedstvom župana rekonstituiral stari odsek za določevanje cen iz dobe pred obč. sodiščem in je baje pokrajinska vlada temu pritrnila. V koliko obstoja za to že sedaj zakonita podlaga, se zaenkrat ne da kontrolirati. Videti je pa, da je novi odsek pri določevanju cen že izdatno upošteval bodoče draginjske doklade uradnikov.

m Tajna tuja filijalka v Mariboru. Tukajšnja finančna straža je že dalje časa zasledovala nekega žida, dr. fil. Roberta Steinerja, ki je živel v Mariboru zelo udobno. Stanoval je v znani Felberjevi vili ter prodajal po raznih gostilnah kar po cele vagone živin in kolonijalnega blaga. Ker ni imel nikjer javno trgovine, je napravila finančna straža v vili hišno preiskavo, misleč, da ima tam svojo zalogo. Blaga niso našli nikjer, pač pa so odkrili v stolpu imenovane vile tajno trgovsko pisarno svetovne d. d. »Agrimaria«. Samo pri površnem pregledu knjig se je ugotovilo, da je imela trdka v Mariboru krog 50 milijonov letnega prometa. Seveda so prijeli Steinerja, ki ni prijavil obrti davčni oblasti ter s tem oškodoval državo za krog 7 milijonov kron samo na davkih. V celo afero je zapletenih več tukajšnjih trgovcev. Centrala »Agrimaria« se nahaja v Madridu, ter ima podružnice po vseh večjih mestih. Dobro bi bilo, če bi poiskali še vse druge zakonite trgovce in verižnike, ki dražijo živila in uničujejo našo valuto.

m Dimnikarski kolektarji. Dimnikarji imajo že od nekdaj navado, da dele ob novem letu voščila, znane kolektarje. V navadi je, da jim stranke darujejo ob tej priliki napitnino. Takna napitnina mora pravzaprav pripasti pomočnikom, saj mojster zasluži že itak dovolj in bi bilo zanj tudi ponižujoče in nelepo, če bi vse sam pobral. Izvedeli pa smo, da je nek tukajšnji dimnikarski mojster strašno ljubosumen na svoje pomočnike ter skrbno pazi, da bi razen njega nihče nič ne dobil. To ni lepo!

m Klub še vedno obstoječemu pasjemu kontumacu teka po Mariboru. okrog več psov brez nagobčnika. Zadnje dni je napravil konjederec lov na te vse ter jih več ulovil.

m Društvo jugoslovenskih državnih uslužbencev v Mariboru ima v ponedeljek 16. t. m. ob 18. uri v porotni dvorani okrognega sodišča izredni občni zbor. Dnevni red: 1. Referat o draginjskih dokladah državnih uslužbencev in upokojencev. 2. Izprememba društvenih pravil. 3. Ustanovitev »Samopomoči« za slučaj smrti. 4. Poročilo o ugodnostih, ki jih nudi društvo svojim članom. Pristop k občnemu zboru imajo samo člani, ki se izkažejo s članško izkaznico.

m Kemičen tečaj Ljudske univerze prične brž ko se prijavi zadostno število udeležencev. Doslej je prijavljenih 18, a treba jih je še okrog 15, ker se sicer tečaj, ki zahteva velikih stroškov, ne bi izplačal. Začetek predavanj se bo pravočasno javil v tukajšnjih listih. — Prijave potom dopisnic sprejema g. prof. Favai, Koroščeva ul. št. 34.

m Kabaretni večer g. Povheta v Klub-baru Velike kavarne v petek, dne 13. januarja.

m Lujo Lovrič. Stepi kapetan Lujo Lovrič bo predaval v Narodnem domu. Slišali smo ga lani v Ljubljani in že večkrat. Malo je ljudi, katerih beseda vpliva tako prepričevalno kakor Lujo. On ne vidi svojih poslušalcev, toda čuti jih, kako se upirajo oči vanj in kako se dvigajo srca ob idealno lepim mislim. Spominjajmo se uspehov, ki jih je dosegel kapetan Lovrič v raznih hrvaških mestih, n. pr. v Varaždinu in tudi tam, kjer prevladujejo razne separatistične težnje nad idejo državnega in narodnega jedinstva. Ogromne manifestacije, ki so sledile njegovemu navduševalnemu govoru o poslanstvu Jugoslovanstva, so pričale, da je hrvaško meščanstvo v svojem jedru popolnoma zdravo. Stotisoč oči se je zarisilo dne 28. oktobra 1921. na Vaclavskem trgu v Pragi, na dan triletnice narodne osvoboditve, ko je donel Lujo čist, krepki glas, proslavljajoč pomen naše narodne svobode in bratstva združenih Jugoslovenov in združenih Čehoslovakov. Pridite, Mariborci! Naj čuti kapetan Lujo, ki je dal svoje oči za našo osvoboditev v borbi v Dobruđi, naj čuti iskreno toploto našega narodnega čustvovanja. Klub dobrovoljcev v Mariboru.

m Valčkov večer priredi »Svoboda« v soboto v prostorih Gambinove dvorane. Prične se ob 19. uri. Vstopnina je zelo nizka in nudila se bo neprisljudna zabava. Konec ob 2. uri ponoči.

m Klub jugoslov. dobrovoljcev. Sestanek v četrtek 12. januarja 1922 ob 20. uri v Narodnem domu. Pivko.

m Izgubljeno. Gospod je izgubil mehkovozano knjigo »Politiška ekonomija«. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi pri policijskem komisarijatu.

m Radi prestopka proti cestnemu redu je bilo zadnje dni kaznovanih več voznikov, ki so pustili svoje vozove in konje brez nadzorstva, med tem ko so se mudili v gostilnah.

m Nesreča. Triletna deklica Leopoldina Robič je včeraj padla v stanovanju njenih staršev na Glavnem trgu tako nesrečno, da si je izpahnila levo roko.

m Nesreča pri vožnji. Predvčerajšnjem zvečer se je peljal posestnik v Lajtersberku, Josip Doplikar iz Zarovc pri Gorici z lahkovpreženim vozom po Glavnem trgu. Pred šotorom neke branjeveke so se konji nenadoma splašili ter zbežali v divjem diru po Tattenbachovi in Cvetlični ulici na Aleksandrovo cesto, odkoder so zavili zopet v notranje mesto. Na vozu sedeči voznik ni bil v stanu konje ustaviti. Na vogalu Sodne ulice je zadel eden obeh splašanih konjev v nasproti vozeči voz nekega Jevšenika ter zadobil močne poškodbe. Kljub temu pa sta konja drvela še dalje do Slovenske ulice, kjer sta se pred delikatesno trgovino Wögerer zopet obrnila ter zdirjala proti Grajskemu trgu, kjer se je pred gostilno »Crni ore« ranjeni konj zgrudil na tla ter poginil. Voznik je ostal nepoškodovan. Po veterinarjem ogledu je oddal Doplikar konja nekemu konjskemu mesarju. Konji so povzročili med občinstvom velik strah.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Četrtek 12.: »Svet«. Abon. B.
Sobota 14.: »Gozd«. Abon. C.
Nedelja 15.: Popoldne ob 15.: »Oče«. Ljud. predstava. — Zvečer ob 20.: »Mam'zelle Nitouche«. Izv. abon.

Dramatična šola Nar. gledališča. Pouk dramatične šole se vrši danes, v četrtek, dne 12. jan. točno ob 19. uri in ne, kot je bilo pozneje objavljeno, v petek, dne 13. jan. Pridite vsi točno polnoštevilno, ker javna produkcija je blizu.

Kultura in umetnost

x Glasbena Matica v Mariboru. Orkestralni odsek. V četrtek 12. t. m. se vrši točno ob 20. uri v Glasbeni Matici redna orkestralna vaja in se vsi člani pozivljajo, da se je točno in polnoštevilno udeležijo.

x Koncert Rumpi-Kačerova, ki ga priredi »Svoboda« v soboto zvečer ob 20. uri v kazinski dvorani, bo nudil že v pevskih točkah najlepši užitek, za

kar jamčita že pesmi »Mornar« in »Kam« sami. Razen pevskih in klavirskih točk bo g. prof. Favai prečital znano Zupančičevo »Dumac«.

x Tagore pride v Varšavo. Varšavski listi poročajo, da bo v kratkem dopel v Varšavo znani indijski pesnik in filozof Rabindranath Tagore, kjer bo imel celo vrsto predavanj.

Sokolstvo.

o Sokol v Studencih ima svoj občni zbor v nedeljo dne 15. t. m. ob 15. uri v Sokolskem domu z običajnim dnevnim redom. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe, ne samo članov in članic, ampak vseh prijateljev tega društva.

o Sokol v Studencih je priredil v svojem domu 5. t. m. zabavni večer. Članice so nastopile s posebnimi vajami s tamburini, katere je sestavil brat Hočevar. Vaje so prav čedne in so bile tudi lepo izvršene. Člani so proizvajali vaje na bradli. Sokol v Studencih ima za bradljo lepo vrsto, katero smo občudovali že pri raznih sokolskih prireditvah. Tudi sedaj so želi obilo pohvale. Obrtni naraščaj pa se je pokazal v treh lepih skupinah na konju. Po telovadbi se je vršila prosta zabava in ples. Vsa prireditve je imela značaj domačnosti in je navzočim zelo ugajala kljub temu, da so nsgajale luči. Obisk je bil dober, dasi smo pogrešali še marsikatega Studenčana, pa tudi gostov iz Maribora. Nekaj članov »Drave«, ki radevolje sodelujejo pri prireditvah v Studencih, je zapelo nekaj primernih pesmi. Hvala jim! Hvala tudi vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uspehu!

o Sokol v Gornji Radgoni ima dne 20. t. m. svoj redni občni zbor z običajnim sporedom.

o Očak Sokolstva. Te dni je obhajal brat Steva Todorović 90-letnico svojega rojstva. On je osnoval prva gimnastična društva med Jugosloveni.

Šport.

: SK Koročan pozivlja vse svoje izvršujoče in podporne člane na važni sestanek, ki se vrši v petek 13. t. m. v gostilni »Maribor«. Udeležite se sigurno. Tajnik.

: Občni zbor S. K. »Svobode« se vrši v soboto, dne 14. t. m. ob pol 19. uri, ki bo pri vsaki navzočnosti članov sklepčen. Vdeležba obvezna.

Kino.

I. Mariborski bioskop. V petek, soboto, nedeljo in ponedeljek se bode v I. Mar. bioskopu predvajal film »Zarota v Genovi« velikanska historična drama v 6 činih s Hansom Mierendorffom v

Mala oznanila.

Zepne ure, precizijske in stenske, popravlja najsolidneje trdka R. Bizjak, Maribor, Gosposka ulica 16. 64

Posestvo z vilo in gospodarstvi poslopij, vinogradom in sadnim vrtom, se prodaja. Poizve se v upravnistvu Tabora. 69 2-2

Proda se kratko zimsko sukno, frak, zimске hlače, svetlomodri voj. plašč, 2 para moških čevljev. Gosposka ul. št. 52, I. nadst., vrata 7, od 13.—19. ure. 50 2-2

ZAHVALA.

Podpisani si štejem v dolžnost, da se zahvalim primarju g. dr. Cerniču in drugim zdravnikom javne bolnice v Mariboru za njihovo požrtvovalno skrb, dobro postrežbo in izvrstno kuhinjo za časa moje bolezni.

Bil sem že v večjih bolnišnicah kot bolnik, pa moram reči, da je ta ena najboljših.

Ruše, 11. januarja 1922. 62

Alojzij Mule.

glavni vlogi. Zarota v Genovi — boji dveh mogočnih rodov italijanskega mesta, je drama, ki nas povede v čase mogočnih dožev, ki so načeljevali italijanskim avtonomni mjestom. Zarota v Genovi je izborna igrana in režirana drama; oprema ni iz navadnih kulis — temveč so vsi historični potrebni pripomočki, poslopja, vasi mesta, obleka in oprema umetno za ta film in času primerno napravljena. Glavno vlogo igra Hans Mierendorff, pa tudi vsaka najmanjša vloga je v dobrih rokah.

Gospodarstvo.

Borza 11. januarja.

Curih, devize: Berlin 265, Newyork 5.16, London 21.80, Pariz 42.50, Milan 22.15, Praga 8.35, Budimpešta 0.85, Zagreb 1.80, Varšava 0.16, Dunaj 0.17, avstrijske zigosane krone 0.9.

Zagreb, devize: Berlin 171—173, Milan 1280—1290, Bukarešta 0.00, London 12.45—12.60, Newyork kabel 295—300, cek 293—296, Pariz 2460—2475, Praga 487—490, Švica 5360—5700, Danaj 440—460, Budimpešta 49.10; valute: dolar 290—292, av. krone 5, rublji 23—26, funti —, franki —, napoleoni 1020—1046, marke 175, leji 225, lire 1260—1270, madžarske krone 48.

—o—

g Mariborski trg. Sejmsko poročilo od 10. jan.: Prignalo se je: 2 bika, 143 volov, 226 krav, 10 telet in 4 konje. Skupaj 385 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile za 1 kg žive teže sledeče: Debeli voli 20 do 24 K, poldebili voli 15 do 19 K, plemenski voli 14 K, biki za klanje 13 do 16-50 K, glavne krave debele 14 do 19 K, plemenske krave 10 do 14 K, molzne krave 12 do 00—18 K, breje krave 12 do 18 K, mlada živina 11 do 20 K, teleta — do — K, krave za klobase 1 kg žive teže od 8 do 11 K. — Mesne cene: Volovsko meso I. vrste 1 kg 20 do 24 K, II. vrste 18 do 20 K; meso od bikov, krav, telic 16 K; telečje meso I. vrste 20 K, brez kosti — K, II. vrste 18 K; svinjsko meso sveže 32 K.

g Dobava žbljev, vijakov in okovov. Ravnateljstvo državnih železnic v Sobotici razpisuje za dan 22. februarja t. l. ofertaino licitacijo za dobavo raznih žbljev, vijakov in okovov. Predmetni celas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

g Prodaja starega železa in pločevine. Komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se vrši dne 15. febr. t. l. ob 11. uri dopoldne v smodnišnici v Kamniku licitacija 10.000 kg starega železa in pločevine.

Ne pozabite naročnino!

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Radoli Ozim.

Petek 13. jan.

Elitni koncert

prof. E. Kubička
v Veliki kavarni.
Začetek ob 20. uri.

Petek 13. jan.

Kabaretni večer

gosp. Jos. Povheta
v Klub-baru.
Začetek ob 22. uri.

V torek 17. januarja: Veliki simfonični koncert. 65

Podpirajte slovenske tvrdke!

— Špedicijski —

knjigovodja

popolnoma vešč bilance, zmožen slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika v govoru in pisavi, se išče za takojšnji nastop v Mariboru. Ponudbe po »33« na upravnistvo. 33 5-4